

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2017/69 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2020/49

Karar Tarihi:10/9/2020

R.G. Tarih – Sayı:28/10/2020 - 31288

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Saadet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde "*İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir*" hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "*Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Saadet Partisinin teşkilatlandığı dört ile ait 2016 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği

Esas Sayısı:2017/69 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2020/49

adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Saadet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,
- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,
- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Saadet Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 8.294.281,33 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 220.366,68 TL, önceki yıldan devreden alacak toplamının 42.878 TL, yıl sonundaki borç toplamının 776.605,47 TL; giderler toplamının 8.888.976,60 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 396.154,88 TL ve yıl sonu alacaklar toplamının 49.000 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 4.955.280,71 TL olup bunun 2.014.539,72 TL'si üye giriş ve üye yıllık aidatlarından, 2.648.901,63 TL'si bağışlardan, 291.766,50 TL'si il ve ilçe teşkilatlarından alınan gelirler toplamından ve 72,86 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 3.339.000,62 TL olup bunun 1.296.926,40 TL'si üye giriş ve üye yıllık aidatlarından, 4.000 TL'si aday özel aidatından, 75.000 TL'si parti mal varlığı gelirlerinden, 1.879.568,16 TL'si bağışlardan, 2.256,27 TL'si genel merkez yardım gelirlerinden, 28.190,30 TL'si il ve ilçe teşkilatlarından alınan gelirler toplamından ve 53.059,49 TL'si diğer gelirlerden tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 5.528.619,90 TL olup bunun 659.584,11 TL'si büro giderlerinden, 848.210,28 TL'si personel giderlerinden, 72.255,22 TL'si seyahat giderlerinden, 190.044,90 TL'si bayrak, flama ve rozet giderlerinden, 25.340,50 TL'si seçim ve propaganda giderlerinden, 26.497,66 TL'si konferans ve sergi giderlerinden, 160.800 TL'si kira giderlerinden, 2.882.310,25 TL'si demirbaş giderlerinden, 2.256,27 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 661.101,05 TL'si önceki yıldan kalan borç ödemeleri giderlerinden ve 219,66 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderleri toplamı 3.360.356,70 TL olup bunun 1.858.851,99 TL'si büro giderlerinden, 230.356,31 TL'si personel giderlerinden, 120.893,74 TL'si seyahat giderlerinden, 70.008,06 TL'si bayrak, flama ve rozet giderlerinden, 75.570,18 TL'si seçim ve propaganda giderlerinden, 76.669,61 TL'si konferans ve sergi giderlerinden, 261.613,94 TL'si kira giderlerinden, 43.878,01 TL'si basın ve yayın giderlerinden, 107.157 TL'si demirbaş giderlerinden, 28.190,30 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 291.766,50 TL'si genel merkeze yardım giderlerinden, 59.661,33 TL'si önceki yıldan kalan borç ödemeleri giderlerinden ve 135.739,73 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

Esas Sayısı:2017/69 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2020/49

21. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 2.822.310,25 TL tutarında taşınır ve taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

22. Yapılan incelemede Partinin 2015 yılı içinde gerçekleştirdiği 2.822.310,25 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir.

IV. SONUÇ

Saadet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 8.294.281,33 TL gelir, 220.366,68 TL önceki yıldan devreden nakit, 42.878 TL önceki yıldan devreden alacak ve 776.605,47 TL yıl sonu borç toplamı ile 8.888.976,60 TL gider, 396.154,88 TL gelecek yıla devreden nakit ve 49.000 TL yıl sonu alacaklar toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 2.822.310,25 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL
Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL
Üye		Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ		Yıldız SEFERİNOĞLU
Üye		Üye
Selahaddin MENTEŞ		Basri BAĞCI